

A FAJ KÉRDÉSE ÉS A ZSIDÓSÁG

Irta: SZIENTMIKLÓS LAJOS

Az antiszemita propaganda a zsidókérdést a magyarság körében is gyökerében faji kérdésnek állítja be. Szerintük a zsidóság, ez az idegen fajta, fajtája sajátosságainak a segítségével, meghódította a gazdasági élet vezető állásait és uralkodik gazdaságilag...

Vannak mindennapi látszatok, amelyek támogatják ezt a felfogást. A zsidóság testi típusban más, mint egyébként a magyarság. Ugyanakkor szembeszökő szellemi sajátosságainál fogva is különbözni látszik a magyarság széles tömegeitől. Ezen az alapon azután úgy tűnik, mint ha a zsidóság testi típusa és szellemi sajátosságai összefüggének egymással és egyaránt fajtája alkatának a kifejezései volnának. Sőt vannak tudományos látszatok is, amelyek alátámasztják az előbbi felfogást. A *látszatösszefüggéseket* ezen a területen is rendszerbe foglalta a *látszattudomány*, az ugynevezett fajbiológia révén, amely azt tanítja, hogy a történetben, a társadalmi életben a fajták sajátosságai játsszák a döntő szerepet. Így a zsidókérdés helyes megítélésének előfeltétele annak az egész faji látszatvilágnak az eloszlása, amely elfedi az itt valóban érvényesülő összefüggéseket. A fajtasajátosságok nem történeti erők, viszont a fajtasajátosságok történeti szerepébe vetett hit, történeti erő. Ezért a faji látszatvilág feloldása sem csak elméleti, hanem egyúttal a társadalmi gyakorlat szükségeteiben gyökerező feladat.

Némelyek szerint az emberi fajták létezése is csupán látszat. A fajták évezredek óta folyó kereszteződése következtében nincsenek fajtájukra nézve tiszta, vagyis egyetlen fajtából származó emberek és így lehetetlenség fajtatípusokat megállapítani. Ugyanakkor azonban az embertan tudománya felvázolja Európa térképén a fajták tényleges elhelyezkedését országok szerint és az egyes országokon belül. Amíg tehát az előbbi felfogás elvileg tagadja, hogy az embereket egyáltalában fajtatípus alá lehetne vonni, a tudományos embertan elvileg fajtatípus alá vonja az embereket. Mi a megoldása ennek az ellenmondásnak?

Vannak tájak, amelyeknek a lakosságában sűrűn ismétlődik ugyanazoknak a testi sajátosságoknak a kombinációja. Spanyolországban például sűrűn találni embereket, akik alacsonyak, hosszufejúk, keskeny orrúak, sötét hajúak és szeműek s barnásbőrűek s akik ezenkívül még néhány más megfigyelt testi vonásukban is megegyeznek egymással. Tudjuk, hogy ezeket a testi sajátosságokat egyrészt az átöröklés, másrészt a környezetnek a fejlődő szervezetre gyakorolt hatása határozza meg, és pedig úgy, hogy az átöröklés általában tulnyomó sulyal érvényesül. Ennélfogva azt a körülményt, hogy ezek az emberek szóbanforgó sajátosságaikban hasonlítanak egymáshoz, legalább is nagyrészüknél az összes szóbanforgó sajátosságot illetőleg az átöröklés következményének kell tekinteni. Azt is tudjuk, hogy ezeknek az embereknek legalább egy része tisztafajtájú a szóbanforgó sajátosságok tekintetében, vagyis ezeket továbbörökíti leszármazottaira is, egymásközötti kereszteződés esetében. Vannak tehát ezek között az emberek között olyanok is, akik szóbanforgó sajátosságaikat nemcsak öröklés útján szereztek, hanem azokat tovább is örökítik leszármazottaikra, ha egymás között kereszteződnek. A tudományos embertan most már ezeket az utóbbi embereket összefoglalja, szóbanforgó örökölt és továbbörökíthető testi sajátosságaik alapján, egy csoportba, amelyet *mediterrán* fajtának nevez. És ugyanezen az úton határozza meg azután a többi

fajták típusát is.

A fajta így nyert *embertani* fogalma nem azonos a tiszta fajta *életlani* fogalmával. A fajta embertani fogalma csupán az örökölt testi vonások egy sorának s nem valamennyi ilyen vonásnak a hasonlóságán alapszik. A fajta embertani fogalmába be nem vont örökölt testi vonások részben szükségképpen különböznek embertanilag ugyanazon fajtájú embereknél is, a fajták kereszteződése következtében. Az embertani fajta az életlani szempontjából kevertfajta. Ezt, illetve a fajták általános kereszteződésének a tényét nem vonta kétségbe *Lapouge* sem, aki a fajbiológia tulajdonképpeni megalapítójának tekinthető *Gobineau* mellett. Szerinte is „minden egyén ereiben a legkülönbözőbb fajták vére folyik különböző mennyiségben“. A tudományos embertan értelmében egy fajtához tartozni mindössze annyit jelent a tiszta fajta életlani fogalma szempontjából, mint egy évezredekkel ezelőtt tiszta állapotban létezett fajta egy csomó, kisebb vagy nagyobb számú testi jegyét hordani; nem annyit, mint egy tiszta fajta képét viselni, hanem legfeljebb annyit, mint egy tiszta fajtát testi jegyeinek nagyjából részével jelképezni.

A fajtának ebből a fogalmából kiindulva osztályozza azután az embertan az egyes országok és országrészek lakosságát fajták szerint a teljesebb vagy hiányosabb embertani anyag alapján, tökéletesebb, vagy fogyatékosabb módszerek segítségével, többé vagy kevésbé határozott eredménnyel. Így például megállapítja, hogy Spanyolország legnagyobb részében a mediterrán fajta él, vagy hogy Franciaországban északon az északi, középen az alpin, délen a mediterrán, keleten a dinári fajta lakik.

Mi most már az értelme az ilyen megállapításoknak? *Pittard*, a genfi egyetem antropológiai professzorának a szavaival élve, csupán az, hogy „ezek a népségek *nagyjában, megközelítően* képviselik az előbbi fajtákat.“ „Igen nehéz ennél szorosabb meghatározást adni“, — fűzi hozzá *Pittard*. Nem arról van tehát szó, hogy a fenti területek lakossága akár csak zömében is egybeesnék az előbbi fajtákkal, hanem mindössze arról, hogy meghatározott népséget, a fajták együttélése és kereszteződése ellenére is meghatározott fajta testi jegyei jellemeznék. Népség és fajta nem esnek egybe, de a népség testi sajátosságainak mégis meghatározott fajta testi sajátosságai adják meg különleges jellegét, más fajták ugyancsak jelenlévő testi sajátosságaival szemben.

De már az embertani fajtában is elkeverednek az általa legfeljebb jelképezett tiszta fajta testi sajátosságai más egykori tiszta fajták testi sajátosságaival, a fajta embertani fogalmába be nem vont testi vonások területén. Az embertani fajta szerint meghatározott népekben, népcsoportokban, egyáltalában társadalmi csoportokban pedig, ráadásul, a fajta embertani fogalmába felvett testi vonások területén is elkeverednek a társadalmi csoportot meghatározó embertani fajta testi sajátosságai más embertani fajták testi sajátosságaival. Így a társadalmi csoportban annak a tiszta fajtának a testi sajátosságai, amelyet a társadalmi csoportot meghatározó embertani fajta amúgy is legfeljebb csak jelképez, kétszeres felhígításban jelennek meg. Ez pedig annyit jelent, hogy ha a fajtának meghatározott embertani típusa, vagyis *bizonyos* örökölt testi sajátosságok hasonlósága jellemez is általánosságban meghatározott társadalmi csoporthoz tartozó embereket, az még egyáltalában nem bizonyos, hogy ezeket az embereket, általánosságban, akkor is össze lehetne foglalni egy csoportba örökölt testi sajátosságaik hasonlósága alapján, ha *valamennyi* örökölt testi vonásukat szem előtt tarthatnánk. Teljesen lehetséges az is, hogy az utóbbi esetben a társa-

dalmi csoporthoz tartozó emberek a testi sajátosságoknak olyan keverékét mutatnák, amely mellett már semmiképpen sem volnának többé összefoglalhatók embertani egységbe. És így azután kitűnik, hogy a társadalmi csoport visszavezetése oly embercsoportra, melynek tagjait örökölt testi sajátosságaik hasonlósága fűzi össze, tényleg bizonytalan alapon nyugszik, az embertan tudományos eredményei ellenére is. A tudományos embertan megállapíthatja, hogy Spanyolország legnagyobb részében a mediterrán fajta él, de e mellett épp úgy lehetséges az, hogy Spanyolország népessége örökölt testi sajátosságai hasonlósága alapján nagyjában összefoglalható embercsoport, mint ennek az ellenkezője.

A fajbiológia azonban éppén abból indul ki, hogy a társadalmi csoport visszavezethető legalább nagyjában egy vagy több oly embercsoportra, melynek tagjait örökölt testi sajátosságaik hasonlósága fűzi össze. Az embertani fajtában, amelyre a társadalmi csoportot az embertan nyomán visszavezeti, lényegileg és közvetlenül éppén ilyen embercsoportot lát. S így már kiindulópontja is, az a tétéle, hogy a társadalmi csoport visszavezethető az előbbi értelemben vett fajtákra, — csupán feltevés, amelyet épp oly kevésbé lehet bebizonyítani, mint megcáfolni.

Ezt a tételt kiegészíti azután a fajbiológia azzal, hogy a társadalmi csoportok szellemi sajátosságai fajtajellegüktől függenek döntő mértékben. A fajbiológia sarkalatos tétéle, hogy az ember szellemi sajátosságait épp úgy tulnyomórészen az átöröklés határozza meg a környezettel szemben, mint testi sajátosságait. Ennek folytán azok az emberek, akik örökölt testi sajátosságaikban hasonlóak s így egy fajtához tartoznak, szellemi sajátosságaikban is tulnyomóan hasonlóan egymáshoz. A fajtát sajátos szellemi tulajdonságok is jellemzik. S minthogy a társadalmi csoportok visszavezethetők fajtákra, szellemi sajátosságaik tulnyomóan fajtajellegüktől függenek.

Abban a kérdésben, hogy az ember szellemi sajátosságainak meghatározásánál milyen szerepet játszanak átöröklés és környezet, két felfogás áll régóta szemben egymással. Az egyik szerint a környezeti befolyások hatása a döntő. Ezt a felfogást vallották a 18. század materialista filozófusai, mint *Helvétius*, aki szerint az emberek a körülmények és a nevelés termékei; pszichológusok, mint — legalább az emberek többségére nézve — *Ribot* (az emberek nagyrésze „nem hang, csupán visszhang”); és ez a felfogása ma a lélektan *behaviorista* iskolájának, amely szerint a nevelés és a környezet képesek megadni az emberi lénynek bármely kívánt alakot. A másik álláspont szerint viszont, melynek ismert régebbi képviselői *Gall* és *Lombroso*, az átöröklés a döntő.

Tényleg a kérdést az élettan vagy a lélektan nem is tudja megoldani. Mint *Carrel*, a Nobel-díjas biológus összefoglalólag megállapítja: „hogy adott egyénnél milyen szerepet játszik a környezet az öröklékeny hajlamok kibontakozásában, azt nem tudjuk pontosan meghatározni. A szövetek bőséges tulajdonságai és fejlődésük feltételei kibogozhatatlanul összefonódnak minden egyén... lelkének kialakulásánál.”

Azonban a kérdést mégis eldönti a történeti-társadalmi tudomány, ha nem is általánosságban, de mindenesetre az emberek nagy tömegének társadalmilag lényeges szellemi sajátosságai tekintetében s ezáltal társadalmilag egyedül fontos vonatkozásában. Éspedig: eldönti abban az értelemben, hogy az emberek nagy tömegénél a társadalmilag lényeges szellemi sajátosságokat nem az átöröklés, hanem a környezet, és pedig közvetlenül a társadalmi környezet határozza meg. Ez pedig egyértelmű azzal, hogy a társadalmi csoportok szellemi saját-

tosságai nem — amugy is csak feltételezett — fajtajellegüktől, hanem közvetlenül, társadalmi létfeltételeiktől függenek. A történet, a társadalom tényei minden kétséget kizáró módon igazolják, hogy a társadalmi csoportok szellemi sajátosságait a társadalom gazdasági szerkezete, amely az anyagi termelőerők mindenkori fejlettségi fokának felel meg, és a társadalmi csoportnak a társadalom gazdasági szerkezetében elfoglalt helyzete határozza meg közvetlenül, — függetlenül a társadalmi csoportok fajtajellegétől.

A feudális parasztok tömegeit *lényegben* ugyanazok a szellemi sajátosságok jellemezték Spanyolországban, ahol az ország legnagyobb részében a mediterrán fajta élt, és Svédországban, ahol túlnyomóan az északi fajta lakott. Ugyanakkor egészen más szellemi sajátosságaik voltak Svédországban a feudális uraknak, mint a feudális parasztnak, holott egyformán az északi fajtát képviselték. És Svédországban, az anyagi termelőerők fejlődésével, oly teljesen eltérő szellemi típusok követték egymást, mint amilyenek az ősidők kommunista vadása, a középkori feudális osztálytársadalom ura és parasztja s a modern társadalom tőkése és munkása, holott az ország területén az egész idő alatt változatlanul az északi fajta élt.

A társadalmi szellemi típusok és az ezeken épülő társadalmi tudatformák történeti változatai és változásai nem függenek az alapjukat alkotó társadalmi csoportok fajtavizonyaitól, hanem a társadalmi csoportok gazdasági létfeltételei határozzák meg őket. A társadalmi csoportok gazdasági létfeltételei viszont az anyagi termelőerők állapotának felelnek meg és ezekkel változnak. És végül az anyagi termelőerők a társadalmi csoportok természeti környezetének, földrajzi viszonyainak az alapján alakulnak és fejlődnek.

A zsidóság, embertani fajtajellege szempontjából, zömében keresztelkedés terméke s ez a keresztelkedés a palesztinai ősidőkre nyulik vissza. Fajtaösszetevőit *F. v. Luschan*, az élismeret nevű antropológus mutatta ki. Az első fajta, amely a zsidóság fajtajellegét meghatározza, a hettita („előázsiai“) fajta. Ezt a fajtát ma elsősorban a kisázsiai, kaukázusi és perzsiai örmények képviselik. A fajta ismertető jelei: magas termet, kifejezett rövidfejűség, sötét haj- és szemszin, legtöbbször hullámos haj, egyenes vagy hajlott orr. Nem önálló fajta, hanem csupán előázsiai változata a dinári fajtának, amelytől főleg valamivel alacsonyabb termetével különbözik s amely például Bosznia népességében uralkodik. A másik idetartozó fajta az orientális fajta. Ma Arábia egyes részeiben lehet megtalálni. Jellemző sajátosságai: alacsony termet, hosszúfejűség, sötét haj- és szemszin, hol egyenes, hol hajlott orr. Ez sem önálló fajta, hanem a mediterrán fajta előázsiai változata, amelyről láttuk, hogy Spanyolországban uralkodik s amelytől az orientális fajta főleg a bőr színárnyalatában különbözik. A harmadik és utolsó fajta, amelyben a zsidóság gyökerezik, az északi fajta, amely az amorita nép révén keresztelkedött ősidőkben az előbbi két fajtával. Ismert vonásai: magas termet, hosszúfejűség, világos haj- és szemszin, egyenes orr. Ma legteljesebben Svédországban uralkodik.

Egyes területeken a zsidóság ma is az előbbi gyökérfajták egyikét képviseli. Így Kaukázusban, Északperzsiában, és Szíria egyes részeiben a dinári fajta előázsiai változatához tartozó zsidók élnek, s a Dél-arábiában, Jemenben lakó zsidókban is fel lehet talán ismerni a mediterrán fajta előázsiai változatának a képviselőit. De a zsidóság nagy tömege, a kelet- és középeurópai zsidóság, ma általánosságban a fajtakelesztelkedés jegyeit viseli magán. Az átlagot nézve, a kelet- és középeu-

rópai zsidóság termete tekintetében alacsony, ami a mediterrán fajta jellegének felel meg. Viszont fejalkatát illetőleg zömében se nem kifejezetten rövidfejű, mint a dinári fajta, se nem hosszúfejű, mint a mediterrán és az északi fajta, hanem az előbbi fajták között átmeneti alakot képvisel, a mérsékelt rövidfejűségtől egészen a hosszúfejűség határáig. Végül a kelet- és középeurópai zsidóságnál a dinári és a mediterrán fajtától származó és uralkodó sötét haj- és szemszin mellett, igen gyakori a világos haj- és szemszin is, és pedig sokkal gyakoribb, mint a zsidóság más csoportjainál. Ugy látszik tehát, hogy itt elsősorban már nem is az északi fajtájú amorita néppel történt ősi kereszteződés hatása nyilvánul meg, hanem újabb keletű kereszteződés jut kifejezésre, amelynél valószínűleg főleg keleti fajtájú szláv népek (lengyelek, fehéroroszok, ukránok) játszottak szerepet.

A feladat tehát készen áll a fajbiológus urak számára. Vezessék le a zsidóság szellemi sajátosságait azoknak a népeknek a tulajdonságaiból, amelyek legteljesebben képviselik ma azokat a fajtákat, amelyekből a zsidóság származik. Vezessék le tehát őket a spanyolok „tüzes indulatából“, a svédek „hideg nyugalmaiból“, a bosnyákok „harciasságából“ és ráadásul az északi szláv népek „mélabujából“, — vagy vezessék le őket e népek bármilyen más állítólagos fajtatulajdonságából és ezek tetszésszerinti kombinációiból.

A feladat képtelensége a fajbiológia történeti felfogásának teljes tarthatatlanságát szemlélteti. A zsidóság ugynevezett faji szellemét, amennyiben ez tényleg jellemzi a zsidóság meghatározott köreit, egyedül a zsidóság társadalmi létfeltételeiből lehet maradék nélkül levezetni.

ALFÖLDI KALENDÁRIUM

Írta: VERES PÉTER

Részlet szerző készülő könyvéből.

Ma reggelre jót fagyott ugyan, de a szél csendesedett. Na, mondom, megyek legalyazom a Mózsi fáit. Igaz, a napfeljöttel keményen fogja az idő, a gyerekek az uccaárookban a jégen kanyargatva mennek az iskolába, de hát tiszta idő van, majd csak enyhül, ha feljebb jön a nap.

Sári megint befűtött a kemencébe, egyuttal hát kavart egy tepsi görhét és megsütötte, ez lett a fröstök. (Nem nagy barátja vagyok, megutáltam a málét még a háborúban, de hiába, azt el kell ismerni, hogy tartós eledel. Szorultság esetén kibír vele az ember egy egész napot is.)

Amíg a nap kimászott a fák közül, reszeltem egy kicsit a fejsze élén, meg a fűrész is meghajtogattam, mert a nyers akácfába nagyon hamar beleszorul. Felragad a foga és csak kinlódik vele az ember, pedig a fák tetején ugyan vigyázni kell, hogy a nyakamat ne törjem.

Megyek aztán Mózsihoz, mondom neki: — Na, szomszéd ur, legalyazom a fákat... itt az ideje, mingyán virágzanak...

— Nana, — mondja nevetve — dérvirág van rajtuk. De azért csak csinálja, szomszéd, ha jónak látja...

Ez csak olyan csere-munka, a csutkaiizikéért csinálom, hát Mózsi se nézi, hogy mikor jön fel a nap, meg hogy hány óra. Rám bizza, ugy dolgozzak, ahogy akarok, neki dolga van a boltban. A felesége meg a konyhában van egész nap, mert holnap szombat s ez nekik, még több